

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року
№ 10 (114), 2021

CEJSH

Crossref

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2021

Засновник та редакція
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка (протокол № 6 від 20.12.2021)

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор) (Україна);
М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, професор (заступник головного редактора)
(Україна);
О. А. Біда – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Ю. А. Бондаренко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. А. Заболотна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Кучай – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
М. П. Лещенко – доктор педагогічних наук, професор (Польща);
І. М. Литовченко – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
О. В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Є. А. Панченко – кандидат педагогічних наук (Україна);
О. Є. Реброва – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О.В. Семеніхіна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О.М. Семеног – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Л. І. Тимчук – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
П. Пласкура – кандидат інженерних наук, доцент (Польща) (**P. Plaskura** – Dr. Eng. (Poland));
В. Зоріч – доктор педагогічних наук, професор (Чорногорія) (**V. Zorić** – Associate
Professor (Montenegro));
Е. Протнер – доктор педагогічних наук, професор (Словенія) (**Protner E.** – DSc.
(Pedagogy), Prof. (Slovenia));

Рецензенти:

М. Кісель – доктор хабілітований (Польща) (**M. Kisiel** – dr. hab. (Polska))
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
Ц. Курковський – доктор гуманітарних наук (Польща) (**C. Kurkowski** – dr. nauk
humanistycznych (Polska));
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
К. Стахира – доктор педагогічних наук (Польща) (**K. Stachyra** – dr hab. (Polska))
О. С. Чашечникова – доктор педагогічних наук, професор (Україна)

Затверджено як фаховий журнал категорії Б з педагогічних наук
(наказ МОН України № 886 від 02.07.2020)

*Журнал індексується в Crossref, Index Copernicus Master List, Google Scholar та
CEJSH.*

У журналі відображено результати актуальних досліджень з проблем
порівняльної педагогіки, загальної педагогіки, педагогіки вищої школи, а також
мистецької освіти.

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021

SUMMARY

Polishchuk Anastasiia. Pedagogical conditions for the use of information and communication technologies in foreign language training of agricultural engineers.

The article summarizes scientific views on the definition of “pedagogical conditions”. Based on the analysis of research results of well-known scientists, the pedagogical conditions for the formation of foreign language professional competence of future agricultural engineering specialists using information and communication educational technologies are substantiated, including: organization of educational process aimed at the principles of formation of foreign language professional competence and stimulation of professional motivation. The main reasons for the inefficient use of information and communication technologies in agricultural and technical institutions of higher education have been identified. The necessary organizational conditions for the introduction of information and communication technologies in the educational process in the study of foreign languages have been determined. It is proposed to create certain conditions for teachers of foreign languages in order to prepare them for work in the computerization of the educational process, and it is recommended to work closely with teachers of general technical and special disciplines to coordinate working curricula and selection of didactic and methodological materials that correspond to professional-oriented topics. Based on the analysis of the best practices of specialists in computerization of the educational process, a list of basic technical means of learning is proposed, which includes the main functions of Internet services, software and means of communication in the use of information and communication educational technologies in the educational process. Information and communication technologies can be used as a means of individualization of learning, assessment and control of knowledge, as well as a means of enhancing the creative activity of higher education institutions and increasing interest in learning foreign languages. Implementation of pedagogical conditions for foreign language training of future specialists in agricultural engineering with the use of information and communication educational technologies will provide organizational and pedagogical support for general training of future agricultural engineers. The prospect of further research is seen in the experimental verification of the pedagogical conditions with the use of information and communication technologies for the formation of the personality of future agricultural engineers in the context of foreign language training.

Key words: pedagogical conditions, information and communication technologies, foreign language training, future specialists, agricultural engineers.

УДК 378:373.2.011.3-051:373.2.064.1]:373.22/.24

Оксана Попович

Мукачівський державний університет

ORCID ID 0000-0001-8387-2143

Вікторія Іванова

Мукачівський державний університет

ORCID ID 0000-0003-3954-9407

DOI 10.24139/2312-5993/2021.10/090-101

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО СТВОРЕННЯ УМОВ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей підготовки майбутніх вихователів до створення умов взаємодії з батьками дітей раннього віку в закладі дошкільної освіти. Для проведення дослідження було використано комплекс методів:

аналіз, синтез, порівняння, узагальнення – для вивчення наукової літератури та позицій учених щодо змісту понять «взаємодія», «педагогічна взаємодія», «взаємодія в умовах ЗДО». Виявлено, що вагоме місце у професійній підготовці майбутнього вихователя посідає самовдосконалення. Авторами обґрунтовано власну думку щодо принципів взаємодії з батьками дітей раннього віку, а також виокремлено найдієвіші в умовах сьогодення. Перспективою подальших розвідок є розробка порадики «Соціально-педагогічне партнерство в дошкільній освіті» для батьків, вихователів та керівництва ЗДО, громадськості.

***Ключові слова:** педагогічна взаємодія, готовність майбутнього вихователя, батьки дітей раннього віку, заклад дошкільної освіти, самовдосконалення особистості, самовиховання, самоосвіта, навчання дорослих.*

Постановка проблеми. Проблема організації взаємодії педагогів з сім'ями вихованців має свою історію й перспективи розвитку. Особливої актуальності в її вирішенні набуває саме на тому етапі соціалізації дитини, який пов'язано з її приходом до закладу дошкільної освіти. Як відомо, сім'я є першим і основним середовищем для виховання підростаючого покоління. Потенціал сім'ї в багато разів перевищує можливості будь-якого закладу освіти, тому пошуку та аналізу шляхів посилення цього потенціалу приділено пріоритетну увагу в дослідженнях не тільки педагогів, але й психологів.

З приходом дитини до дитячого садка особливу роль в її розвитку починає посідати новий дорослий, одним із важливих завдань якого є доповнення та посилення того розвивального впливу, який сім'я справила і продовжує спрявляти на малюка. Кропітка діагностика виховного потенціалу сім'ї дозволяє педагогам отримати уявлення про можливі способи й напрями організації взаємодії з батьками з метою розвитку особистості дитини раннього віку. Крім того, аналіз вихователем стилю, форм і методів взаємодії в сім'ї допомагає персоніфікувати освітній процес щодо конкретного вихованця. Адже специфічні риси спілкування й поведінки дитини, вироблені у взаєминах з батьками, мають вирішальний вплив на процес подальшого розвитку не тільки її соціальних навичок, а й пізнавальних, мовленнєвих, фізичних, моральних якостей і здібностей.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що спеціальних досліджень щодо професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з батьками дітей раннього віку замало. Є тільки окремі напрями зазначеної проблеми, які досліджено в таких дисертаційних роботах: Н. Бугаєць (професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя до роботи з сім'єю учня), О. Буздуган (підготовка майбутніх учителів початкових класів до педагогічної взаємодії з батьками учнів), Т. Гущиної (сутність і структура готовності вчителя до взаємодії з неповною сім'єю школяра), І. Дубінець

(педагогічна просвіта батьків у вітчизняній періодичній пресі другої половини XIX століття), Я. Журецького (взаємодія школи із сім'єю в залученні учнівської молоді до української національної культури), А. Залізник (підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку), Н. Ковалевські (професійна підготовка студентів факультетів дошкільної педагогіки до роботи в сім'ях), А. Курчатова (підготовка майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку), Н. Усманової (формування професійної готовності студентів ЗВО до роботи з батьками учнів професійно-технічних училищ), Т. Шанскової (соціально-орієнтована підготовка майбутніх педагогів до роботи з батьками молодших школярів). Для нашого дослідження в науковому та практичному значенні були цікаві дослідження Г. Борин (організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку), І. Деснової (формування педагогічної культури батьків дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти) та І. Макаренко (соціально-педагогічна підтримка батьків дітей раннього віку з особливими потребами).

Переконані, що сучасне глобалізоване суспільство, модернізована вітчизняна дошкільна освіта потребують ґрунтовного дослідження феномену соціально-педагогічного партнерства, що уможливить ефективність функціонування та конкурентоспроможність українського дошкілля.

Мета статті – обґрунтувати особливості підготовки майбутніх вихователів до створення умов взаємодії з батьками дітей раннього віку в закладі дошкільної освіти.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і систематизація філософських, психологічних та педагогічних праць, порівняння і класифікація матеріалів з проблеми дослідження; метод теоретичних побудов.

Виклад основного матеріалу. Заклад дошкільної освіти – це перший суспільний заклад, що починає активно взаємодіяти з батьками й виступає першою ланкою системи неперервної освіти, що поряд із сімейним вихованням є підґрунтям соціокультурного становлення особистості.

В українському тлумачному словнику термін «взаємодія» трактується як процес безпосереднього або опосередкованого взаємовпливу людей один на одного, що передбачає їхню взаємну обумовленість загальними завданнями, інтересами, спільною діяльністю і взаємно орієнтованими реакціями. Ознаки реальної взаємодії: одночасне існування об'єктів; двобічність зв'язків; взаємо перехід суб'єкта і об'єкта; взаємозумовленість зміни сторін (*Великий тлумачний словник сучасної української мови*, 2004).

У широкому значенні *взаємодія* – це зв'язок між предметами в дії, погоджена дія між ким-небудь (*Великий тлумачний словник сучасної української мови*, 2004, с. 85); одна з форм взаємозв'язку між явищами, сутність яких полягає у зворотному діянні одного предмета (явища) на інші; відбувається в просторі та часі і є специфічним для кожної з форм руху матерії (*Дошкільна освіта: словник-довідник*, 2010, с. 35). У суспільстві взаємозв'язки мають різні підстави і багато різних відтінків, які залежать від особистісних якостей індивідів, що вступають у взаємозв'язок. Отже, взаємодія є способом організації спільної діяльності, що здійснюється на підставі соціального сприйняття і за допомогою спілкування. Внутрішньою особистісною основою взаємодії та її результатом виступають певні взаємовідносини. Якщо взаємодія здійснюється в умовах відкритості обох сторін, то вона служить проявом щирих стосунків.

Так, Ю. Верхотурова педагогічну взаємодію розуміє як контакт суб'єктів, спрямований на розвиток особистості дитини, що має слідством взаємні зміни поведінки, діяльності й відносин учасників (Верхотурова, 2008, с. 10). І. Дідук виокремлює характеристики педагогічної взаємодії, а саме: системність, полісуб'єктність і динамічність, що виступає формою зв'язку між системами, сутність якого полягає в узгодженій і взаємообумовленій їх зміні.

На думку І. Маркарян, взаємодія в умовах ЗДО є системою взаємообумовлених контактів в єдності соціальних, психологічних і педагогічних зв'язків, де соціальний бік – зумовлює результат педагогічної взаємодії, психологічний – забезпечує механізм його здійснення, а педагогічний – створює те середовище, у межах якого є необхідним і можливим сам процес організації педагогічної взаємодії (Маркарян, 2014, с. 2). Натомість Л. Путляєва розглядає взаємодію вихователя з батьками як процес отримання останніми знань про дитину, набуття й використання спеціальних умінь, що забезпечують її розвиток. Т. Доронова під взаємодією вихователів ЗДО і батьків розуміє систематичну передачу останнім знань, уявлень і практичних умінь у різних напрямках сімейного виховання (Доронова, 2010, с. 62). Т. Жаровцева зазначає, що взаємодія з сім'єю повинна бути заснована на глибокому розумінні внутрішнього світу кожної сім'ї в цілому. Наскільки уявлення педагога про кожну сім'ю є адекватним її індивідуальній психологічній дійсності, педагог може судити тільки завдяки аналізу й оцінці результатів власних педагогічних дій, а також однаковою мірою реакціям сім'ї на дії педагога, емоційному стану сім'ї. Іншими словами, знання про сім'ю, розуміння її психологічного стану

не можуть бути абсолютно повними, це завжди процес динамічний, що постійно розвивається (Жаровцева, 2006, с. 103).

Якість процесу взаємодії з батьками дітей раннього віку залежить від високопрофесійної підготовки майбутнього вихователя. Н. Ковалевські наголошує, що традиційна система підготовки студентів факультетів дошкільної педагогіки до роботи в сім'ї не повною мірою враховує актуальні проблеми й соціальні орієнтири сучасної родини, особливості взаємодії педагога та сім'ї.

Готовність майбутнього вихователя до роботи з батьками дітей раннього віку є інтегративною якістю особистості, що забезпечує результативну взаємодію педагога з батьками і включає професійно-педагогічні погляди та переконання, емоційно-вольову сферу особистості, професійні знання, уміння й прагнення працювати з батьками в сучасних умовах, самооцінку, етичну, правову культуру педагога (Борин, 2009, с. 17). Передумовою успішної підготовки вихователів груп раннього віку до взаємодії з батьками авторка вважає створення позитивної мотивації щодо актуальних проблем сім'ї, у якій виховується дитина раннього віку, наявність бажання ефективно взаємодіяти з батьками, спонукати їх до набуття знань, формування в них умінь та навичок педагогічного спілкування з дитиною та догляду за нею, усвідомлення сутності особистого впливу на розвиток малюка (Борин, 2009, с. 11).

Вагоме місце в підготовці майбутнього вихователя дітей раннього віку до взаємодії з батьками посідає самовдосконалення. Активне самовдосконалення особистості в процесі педагогічної діяльності здійснюється за допомогою самовиховання й самоосвіти. Самоосвіта в педагогічному аспекті є процесом цілеспрямованої пізнавальної діяльності з розширення й поглиблення вихователем власних педагогічних знань та вдосконалення набутих навичок. Самоосвіта є здобуттям теоретичних і практичних знань, досвіду та компетенцій у процесі самостійної роботи людини без проходження систематичного курсу навчання в стаціонарному закладі освіти (Дошкільна освіта: словник-довідник, 2010, с. 232).

О. Бурлука, досліджуючи проблему самоосвіти особистості, виокремлює педагогічний підхід, розглядаючи його як цілеспрямовану самостійну діяльність людини з вибору тематики, часу й засобів роботи з метою придбання знань та обрання оптимальних методик організації самоосвіти (Бурлука, 2005, с. 6). Самоосвіта, на думку вченої, пов'язана з процесами самопізнання, самоаналізу, самооцінки, саморегуляції та самореалізації (Бурлука, 2005, с. 12). Організаційною формою, шляхом якої

вирішуються завдання самовдосконалення, виступає самостійна робота вихователя. Її основними видами в плануванні педагогічної діяльності є: самостійне вивчення педагогічної літератури; аналіз передового педагогічного досвіду; самотренування в оволодінні педагогічною технікою, елементами ораторського мистецтва, взаємодії з колегами в процесі спільної педагогічної діяльності. Проте, без прагнення до постійного самовдосконалення, яке визначається усвідомленням власних недоліків і вмінням їх виправити, здібністю особистості до самоконтролю й самоаналізу, побудови дій із самовиховання, майбутній вихователь не зможе ефективно здійснювати взаємодію з батьками.

Н. Ганжа виокремлює такі форми самоосвіти вихователів ЗДО (Ганжа, 2010, с. 18): робота в бібліотеках із книгами, періодичними виданнями, монографіями, каталогами; участь у роботі тренінгів, конференцій, науково-практичних семінарів; отримання консультацій спеціалістів практичних центрів, профільних кафедр системи післядипломної освіти; вивчення і творче застосування досягнень перспективного педагогічного досвіду, упровадження інноваційних розробок; ведення власної картотеки з обраної проблеми; робота з банком діагностичних і корекційно-розвивальних програм у районних (міських) методичних центрах тощо. Результатом самоосвіти майбутнього вихователя групи раннього віку виступає здійснення планування й організації взаємодії з батьками щодо формування їхньої педагогічної культури.

О. Огієнко зазначає, що навчання дорослих повинно базуватися на андрагогічних принципах: спільної діяльності; індивідуалізації; системності; усвідомленості; самостійного навчання; опори на життєвий досвід; контекстності навчання; актуалізації (Огієнко, 2006, с. 179).

Принцип спільної діяльності передбачає спільну діяльність на рівних усіх учасників навчання. Відповідно до принципу *індивідуалізації*, кожен дорослий, спільно з іншими учасниками, створює власну індивідуальну програму навчання, орієнтовану на конкретні освітні потреби й цілі навчання з урахуванням власного досвіду, рівня підготовки, психофізіологічних і когнітивних особливостей. *Принцип системності* навчання припускає дотримання відповідності цілей, змісту, форм, методів, засобів навчання й оцінювання результатів навчання. *Принцип усвідомленості* навчання припускає осмислення суб'єктами навчання всіх складових процесу навчання і власних дій стосовно організації цього процесу. *Принцип самостійного навчання* є пріоритетним у пізнавальній діяльності дорослих. Самостійна діяльність тих, хто навчається, є основним

видом початкової роботи дорослих, які навчаються. Під самостійною діяльністю розуміється не проведення самостійної роботи як виду навчальної діяльності, а самостійне здійснення тими, хто навчається, організації процесу навчання. Під самостійним навчанням розуміється здійснення дорослим організації процесу власного навчання. *Принцип опори на досвід* дорослих припускає використання досвіду як джерела пізнання нового. Відповідно до цього принципу життєвий (побутовий, соціальний, професійний) досвід використовується як одне з джерел навчання. *Контекстність навчання*. Відповідно до принципу контекстності навчання вирішуються тільки конкретні, життєво важливі для дорослого завдання. *Принцип актуалізації* результатів навчання припускає невідкладне застосування на практиці набутих дорослим знань, умінь, навичок, якостей (Огієнко, 2006). Отже, у процесі навчання дорослих мають використовуватись андрагогічні принципи.

На нашу думку, запропоновані С. Змеєвим андрагогічні принципи можуть виступити передумовою успішного інформування батьків щодо особливостей педагогічно ефективного виховання й розвитку дітей раннього віку (Змеєв, 2007, с. 98): позитивного ставлення до особистості; індивідуалізації; доступності; опори на досвід; рефлексивності; самостійного навчання.

Розглянемо ці принципи більш докладно.

Принцип позитивного ставлення до особистості виявляється в педагогічному такті, делікатності та доброзичливому спілкуванні з батьками дитини, незалежно від позиції вихователя, його світогляду. Сутністю цього принципу є визнання особистості як цінності. Пошана особистості передбачає висування до неї певних вимог і виконання нею цих вимог як гарантії у збереженні й реалізації власних прав особистості, так і забезпечення прав і свобод інших членів суспільства. Особистісний підхід означає, що вихователь ставиться до кожного батька як до самостійної особистості, визнає за ними право на погляди й переконання, відмінні від інших. Дотримання означеного принципу щодо батьків є особливо актуальним у період прийому малюка до групи однолітків. Більшість батьків, особливо молодих, під час першої зустрічі бажають дізнатись якомога більше про умови перебування дитини в дошкільному закладі освіти, про особистісні риси вихователя, який буде приділяти увагу їхній дитині. Саме тому перше спілкування з батьками має будуватися на засадах взаємоповаги, сприяти уникненню напруги у взаємовідносинах та подоланню недовіри між особистостями.

Згідно з *принципом індивідуалізації*, кожен дорослий, спільно з іншими учасниками, створює власну індивідуальну програму навчання, орієнтовану на конкретні освітні потреби й цілі навчання з урахуванням власного досвіду, рівня підготовки, психофізіологічних і когнітивних особливостей. Принцип індивідуалізації має на меті забезпечення врахування інтересів і побажань батьків у спільній із вихователем діяльності, відповідно до рівня освіченості, виховного досвіду та особливостей кожної сім'ї (традицій, соціального положення, умов виховання дитини тощо). Принцип індивідуалізації реалізується шляхом диференціації батьків на підгрупи залежно від інтересів і досвідченості у вихованні дитини.

Сутність *принципу доступності* полягає у відповідності змісту, методів і форм навчання рівню освіченості дорослої людини. Об'єм матеріалу, що вивчається батьками, має відповідати їх віковим особливостям сприйняття інформації, рівню їхнього інтелектуального й етичного розвитку. Інформація має висловлюватися вихователем просто, доступно і послідовно, із наведенням прикладів із практики виховання дитини. Шляхом упровадження *принципу доступності* відбувається врахування вікових та індивідуальних особливостей дорослих: їхнього темпу пізнавальної діяльності, рівня досвідченості, типу мислення, особливостей пам'яті, темпераменту тощо.

Принцип *опори на досвід* дорослих передбачає використання досвіду як джерела пізнання нового. Відповідно до цього принципу, життєвий (побутовий, соціальний, професійний) досвід дорослого використовується як одне із джерел навчання. Використання принципу опори на життєвий досвід має на меті врахування досвіду батьків у засвоєнні нової інформації. Реалізація цього принципу сприяє виробленню вмінь і навичок у застосуванні отриманих знань у практиці виховання дитини з урахуванням уже наявних знань.

Принцип *рефлексивності* – це усвідомлене ставлення дорослого до практичної реалізації набутих знань. Принцип *самостійного навчання* є пріоритетним в пізнавальній діяльності дорослих. Самостійна діяльність тих, хто навчається, є основним видом роботи дорослих, які навчаються. Під самостійною діяльністю розуміється не проведення самостійної роботи як виду навчальної діяльності, а самостійне здійснення тими, хто навчається, організації процесу навчання.

Ми розглянули андрогогічні принципи, які використовуються в роботі з дорослими, проте В. Дуброва відзначає в своїх дослідженнях відсутність у роботі вихователя ЗДО системи науково і практично обґрунтованих принципів відбору змісту і форм взаємодії з батьками (Дуброва, 2007).

Далі обґрунтуємо власну думку щодо *принципів взаємодії з батьками дітей раннього віку*. Отже, *взаємодія з батьками буде результативною, якщо буде будуватися на таких принципах, як:*

– підхід до батьків як до активних суб'єктів процесу взаємодії (виходити з того факту, що саме батьки є соціальними замовниками, є партнерами взаємодії);

– особистісна зацікавленість батьків (побачити особистісний сенс, який допоможе правильно вибудувувати спілкування і спільну діяльність із дитиною, зробити педагогічну позицію адекватною, гнучкою, рухомою);

– емансипація батьків (звільнення від колишніх поглядів, установок на виховання дитини як на нетямущу істоту, якій треба постійно підказувати, допомагати, поведінкою якої треба керувати, та пробудження бажання краще пізнати самих себе, що в кінцевому підсумку допоможе їм краще зрозуміти свого малюка);

– довірливість відносин (забезпечення віри батьків у фахову професійну компетентність, тактовність і доброзичливість вихователя, його вміння зрозуміти й допомогти вирішити проблеми сімейного виховання);

– затвердження їх самооцінки (прояв граничної поваги до кожного з батьків, визнання його індивідуальності й неповторності, права на помилки і помилки, створення умов, за яких батьки зможуть найбільш максимально і плідно проявити свої позитивні якості та здібності).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Вибір майбутніми вихователями стратегії спільної взаємодії з батьками дитини, урахування сімейних традицій, складу родини дозволяє співпрацювати всім учасникам освітнього процесу, якщо він є цікавим і переконливим. Взаємодія з сім'єю на ґрунті уважного, дбайливого ставлення до малюка, здатності до співпереживання батькам є основою майбутньої співпраці та партнерських відносин. Задля залучення батьків до освітнього середовища ЗДО з метою підвищення їхньої педагогічної компетентності необхідно прагнути задовольнити потребу в безпечному, психологічно комфортному перебуванні дитини, а також знаннях про особливості періоду дошкільного дитинства, удосконалюючи зміст і форми педагогічної взаємодії на основі співпраці.

На нашу думку, підготовка майбутніх вихователів до роботи з сім'ями, які мають дітей раннього віку, має вибудовуватися з урахуванням такої підпорядкованості дефініцій «взаємодія – співпраця – партнерство», що є логічним і обґрунтованим.

Першочерговим завданням соціально-педагогічного партнерства в дошкільній освіті є забезпечення ефективної психолого-педагогічної підтрим-

ки сім'ї на основі підвищення компетентності батьків (законних представників) у питаннях розвитку, освіти, охорони та зміцнення здоров'я дітей. Важливим чинником у розвитку соціально-педагогічного партнерства в дошкільній освіті вважаємо вивчення його основ майбутніми вихователями ЗДО у процесі фахової підготовки. Переконані, що представлена навчальна дисципліна «Соціально-педагогічне партнерство в дошкільній освіті» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта є основою для підготовки сучасного, конкурентоспроможного вихователя ЗДО до вирішення завдань партнерства, взаємодії у сфері дошкільної освіти.

Підсумовуючи наукові розвідки з проблеми соціально-педагогічного партнерства в дошкільній освіті, хочемо виділити низку умов, що, на нашу думку, забезпечують його ефективність: спільне і єдине розуміння змісту завдань, засобів та методів виховання дітей дошкільного віку, прагнення реалізувати у спільній діяльності комплексний підхід до виховання дитини; удосконалення змісту, форм, методів і засобів виховання дитини в сім'ї та ЗДО, засноване на партнерстві з батьками; сформована належним чином компетентність вихователів та батьків з питань громадського та сімейного виховання; повага до особистості дитини-дошкільника; взаємна повага та довіра між вихователем та батьками дошкільників; вивчення передового практичного досвіду сімейного виховання, пропагування його найпрогресивніших ідей серед кола батьків дітей дошкільного віку; зближення на основі поінформованості, взаємної відповідальності батьків та педагогів за прийняті рішення, що зумовлює покращенню якості освітніх послуг; використання фахівцями в роботі з батьками спеціальних методик, що об'єднують, зближують людей, сприяють створенню ситуацій діалогу та спілкування; відповідна фахова підготовка майбутніх вихователів ЗДО.

Перспективу подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо в розробці poradnika «Соціально-педагогічне партнерство в дошкільній освіті» для батьків, вихователів та керівництва ЗДО, громадськості.

ЛІТЕРАТУРА

- Борин, Г. В. (2009). *Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку* (автореф. дис. ... канд. пед. наук). Тернопіль (Borin, G. V. (2009). *Organizational and pedagogical conditions of preparation of future caregivers to work with parents of young children* (PhD thesis abstract). Ternopil).
- Бурлука, О. В. (2005). *Самоосвіта особистості як соціокультурне явище* (автореф. дис. ... канд. філософ. наук). Харків (Burluka, O. V. (2005). *Self-education of the personality as a socio-cultural phenomenon* (PhD thesis abstract). Kharkiv.
- Бусел, В. Т. (2004). *Великий тлумачний словник сучасної української мови: 170 000*. Київ; Ірпінь: Перун, Х (Busel, V. T. (2004). *Great Interpretive Dictionary of Modern Ukrainian: 170 000*. Kyiv; Irpin: Perun, X).

- Верхотурова, Ю. А. (2008). *Педагогическое взаимодействие родителей с детьми раннего возраста в учреждении дополнительного образования* (автореф. дис. ... канд. пед. наук). Челябинск (Verhoturova, Yu. A. (2008). *Pedagogical interaction of parents with children from the institutions of additional education* (PhD thesis abstract). Cheliabinsk).
- Ганжа, Н. (2010). Індивідуальні форми методичної роботи з педагогами закладу дошкільної освіти. *Дошкільна освіта*, 3, 15-23 (Hanzha, N. (2010). Individual forms of methodological work with teachers of the institution of preschool education. *Preschool education*, 3, 15-23).
- Доронова, Т. Н. (2004). Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. *Дошкольное воспитание*, 1, 60-68 (Doronova, T. N. (2004). Imagine prescription learning with children. *Preschool education*, 1, 60-68).
- Крутій, К. Л., Фунтікова, О. О. (2010). *Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв*. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД (Krutyy, K. L., Funkova, O. O. (2010). *Preschool education: dictionary: more than 1000 terms, concepts and titles*. Zaporizhzhia: LIPS LTD).
- Дуброва, В. П. (2007). *Теоретико-методические аспекты взаимодействия детского сада и семьи*. Минск: Консорциума (Dubrova, V. P. (2007). *Theoretical and methodical aspects of the interpretation of the detachment and seven*. Minsk: Consortia).
- Жаровцева, Т. Г. (2006). Особливості діяльності педагога дошкільної освіти в процесі взаємодії з сім'єю дитини. *Наукові праці. Серія «Педагогіка»*, 33, 46, 99-103 (Zherovtseva, T. H. (2006). Features of preschool teacher activity in the process of interaction with the child's family. *Scientific works. Pedagogy series*, 33, 46, 99-103).
- Змеєв, С. І. (2007). *Андрогогика: основы теории и технологии обучения взрослых*. Москва: ПЕР СЭ (Zmeev, S. I. (2007). *Andragogy: the basics of theory and technology of learning*. Moscow: PER SE).
- Маркарян, И. А. (2014). Взаимодействие детского сада и семьи – приоритетное направление в деятельности дошкольной образовательной организации. *Наукоедение*, 6. Режим доступа: <http://naukovedenie.ru/PDF/69PVN614.pdf> (Markarian, I. A. (2014). Removing the detachable garden and seven - the priority direction in the activity of pre -elective election organization. *Scientific prescription*, 6. Retrieved from: <http://naukovedenie.ru/pdf/69pvn614.pdf>).
- Огієнко, О. І., Литовченко, І. М. (2013). *Андрогогічна модель навчання: американський контекст*. Київ: Центр учбової літератури (Ogienko, O. I., Litovchenko, I. M. (2013). *Andragogic learning model: American context*. Kyiv: Center for Educational Literature).

РЕЗЮМЕ

Попович Оксана, Иванова Виктория. Подготовка будущих воспитателей к созданию условий взаимодействия с родителями детей раннего возраста в заведении дошкольного образования.

Цель статьи состоит в обосновании особенностей подготовки будущих воспитателей к созданию условий взаимодействия с родителями детей раннего возраста в заведении дошкольного образования. Для проведения исследования был использован комплекс методов: анализ, синтез, сравнение, обобщение для изучения научной литературы и позиций ученых по содержанию понятий «взаимодействие», «педагогическое взаимодействие», «взаимодействие в условиях заведения дошкольного образования». Выявлено, что важное место в профессиональной подготовке будущего воспитателя занимает самосовершенствование. Авторами обосновано собственное мнение относительно принципов взаимодействия с родителями детей раннего возраста, а также выделены наиболее действенные в сегодняшних условиях.

Перспективою дальніших досліджень являється розробка збірника рад «Соціально-педагогічне партнерство в дошкільній освіті» для батьків, вчителів і керівництва закладу дошкільної освіти, суспільності.

Ключевые слова: педагогічне взаємодія, готовність майбутнього вчителя, батьки дітей раннього віку, заклад дошкільної освіти, самосовершенствование людини, самовиховання, самоосвіта, навчання дорослих.

SUMMARY

Popovych Oksana, Ivanova Viktoriia. Preparation of future educators to create conditions for interaction with parents of children of early age at preschool education institutions.

The purpose of the article is to substantiate the peculiarities of future educators' training to create the conditions for interaction with parents of children of early age at preschool education institution. To conduct the research we have used a set of such methods as analysis, synthesis, comparison, generalization to study the scientific literature and positions of scientists on the content of the concepts of "interaction", "pedagogical interaction", "interaction in the conditions of preschool education institutions". Based on the analysis of scientific works, the authors have clarified the essence of the above mentioned conceptions. It has been found that the quality of the process of interaction with the parents of children of early age at the preschool education institutions depends on the effectiveness of professional training of the future educator. We have found that self-improvement occupies an important place in the professional training of future educators. In its turn, active self-improvement of the individual in the process of pedagogical activity has been carried out through self-education and self-upbringing. It has been reasonable to believe that preparation of future educators to work with families with early age children should be based on such subordination of the definitions as "interaction – cooperation – partnership", which is logical and appropriate. The authors of the article have analyzed andragogical principles of adult education (according to O. Ogienko and S. Zmieiev). The authors also have substantiated their own opinion about the principles of interaction with parents of early age children, as well as highlighted the most effective in modern conditions. The prospect of further research is seen in developing a guide "Social and Pedagogical Partnership in Preschool Education" for parents, educators and administration of the higher education institution, the community.

Key words: pedagogical interaction, readiness of the future educator, parents of children of early age, preschool education institution, person's self-improvement, self-upbringing, self-education, adults education.

УДК 378.011.3-057.21:001.87:630

Василь Хрик

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID 0000-0003-1912-3476

DOI 10.24139/2312-5993/2021.09/101-111

ВИБІР МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті розкрито сутність основних методологічних підходів до здійснення професійної підготовки майбутніх фахівців лісового господарства: компетентнісний, професійно-когнітивний, інтеграційний, діяльнісний. Установлено, що їх вибір повинен співвідноситися з цілями, принципами, прийомами, методами, методиками й технологіями, відбором змісту їхнього навчання. Розкрито, що ідея компетентнісного

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>